

Innehåll

Dalslands Litteraturförening är föreningen för alla som är intresserade av litteratur i alla dess former, från rapptexter till tjocka romaner. Hos oss kan du, genom Bokdagar i Dalsland, få möjlighet att träffa författare från alla de nordiska länderna.

Vi strävar efter att göra den nordiska litteraturen känd och nära för våra medlemmar och på så vis också bidra till nordisk språkförståelse.

Vi stödjer den Dalsländska litteraturen genom presentationer i Korppluggen och genom utdelning av litteraturpris till författare med anknytning till Dalsland.

På samma sätt stödjer vi de unga skrivarebegåvningarna som varje år kan söka skrivarstipendier hos oss. Vi tar hand om begagnade böcker, de böcker som ni har för mycket av, och säljer dem till nya läsare. Återbruk i litteraturens anda!

Våra samarbetspartners är andra kulturaktörer både i Norden och i Sverige, studieförbund, kommuner, Västra Götalandsregionen, bibliotek och förlag.

Vi är den litterära delen av Dalslands ideella kulturnätverk!

SOM MEDLEM FÅR DU

Korppluggen fyra gånger per år, med
- information om Bokdagar i Dalsland och andra litterära evenemang
- litterära texter, bokanmälningar m.m.
- korsord och tävlingar ibland!
- annonser och information om litteraturpriser och stipendier.

MEDLEMSAVGIFTEN ÄR

- 125 kr/år för enskild medlem inkl. familjemedlemmar.
- 200 kr/år för institution och företag.

OMSLAGSBILD

Åsa Carlsson

Korpen håller sina "gluggar" öppna åt er så att ni alltid känner er informerade om vad som är på gång inom litteraturen i Dalsland!

FÖRENINGENS ORDFÖRANDE
ANSVARIG UTGIVARE
Kerstin Aronsson
031-859588
k.aronsson@kabusabocker.se

REDAKTION

Redaktörer

Annika Wahlström
0706-300132
annika@bokdagaridalsland.se

Lena Grönlund
0531-40525, 0706-833 889
lgrnlnlnd@gmail.com

Monika Åhlund
0531-330 90
053133090@home.se

Birgitta Rolöf
076-114 69 44
b.rolof@telia.com

BOKDAGAR I DALSLAND

Anita K Alexanderson
Lunnegatan 15
662 31 Åmål
0532-125 23
anita.k.alex@bokagaridalsland.se

koordinator
Johanna Lindström
070-699 67 51
johanna@bokdagaridalsland.se

ANNONSPRISER

Helsida 1200 kr
Halvsida 800 kr
1/4 sida 600 kr
1/8 sida 500 kr

Om man binder sig för en annons i fyra nr. rabatteras det med 20% på priset för varje annonsinförande.

ANNONSLAYOUT

Kontakta:
Åsa Carlsson 070 664 75 59 eller
Bele Fransson 0530-360 90
så hjälper de till att utforma din annons.
Kostnaden för detta debiteras separat.

Korppluggen trycks hos
Niklassons Tryckeri AB, Mellerud
info@niklassonstryckeri.se
Issn 1404-2502

Hur många Nobelpristagare har du läst? Och i vilken kategori?

Vore det inte för Bengtsfors store företagare och förgiftare Rudolf Lilljeqvist och hans goda mötesteknik så hade kanske inget Nobelpris funnits.

Det hade troligtvis funnits andra pris. Dalslands stora skrivarstipendium till exempel. Vem pristagaren är avslöjas på nästa sida.

Vill du frottera dig med Nobelpristagare i bokform rekommenderas ett besök på litteraturhuset i Åmål den 10 december. Nöjer du dig med text av något lägre dignitet kan du låta dig väl smaka av föreliggande medlemsblad. Varsågod, här är årets sista nummer av Korppluggen.

God bokjul!

6

EKA-MANNEN OCH
NOBELS PENGAR

10

HÖGSTADIEELEV
CYKLAR TILL KINA

12

BOKTJUVAR OCH
RETORIK PÅ LATIN

16

VÅLDSAM VÄNSKAP
PÅ ISLAND

Korpgluggen lever vidare

När du, kära bokvän, läser detta har du redan tänt de första adventsljusen och börjat packa in hårda, platta paket till nära och kära. Snart jul igen. När vi skriver detta är det veckan före första advent, när det är som svartast både ute och inne. De plastgranar och blinkande ljusslingor som otåliga butiksinnehavare plockat fram redan i början av november förhöjer sannerligen inte stämningen.

Det har varit en motig höst, det får vi erkänna. Vår redaktör Annika har fått ett både krävande och givande (lön!) jobb som informatör på Steneby och har inte tid att jobba som hittills med Korpgluggen. Vi gråter och gratulerar! Så kan det gå när man tar chansen att visa vad man kan.

Nu är det någon annan som har chansen. Och om ingen tar den så finns det risk för att detta är sista numret, i alla fall i pappersform. Vi behöver en ny Annika, och vi behöver fler medlemmar för att ha råd att fortsätta ge ut den som vanligt. Ett alternativ är att enbart ha den på hemsidan, som e-Korpgluggen. Är det ett bra, och tillräckligt alternativ? Är alla våra läsare drivna internetanvändare som lika gärna läser på webben som på papper?

Anita har meddelat att hon efter Novelldagen kommer att dra sig tillbaka som huvudansvarig för Bokdagar i Dalsland – vem som axlar hennes mantel vet vi ännu inte. Att det inte kan bli som det har varit förstår alla. Anita beskriver själv situationen i sin krönika.

Vi gläds åt allt hon åstadkommit och tackar för alla fina upplevelser hon gett oss genom att arbeta så hårt och engagerat – och ideellt! Bokdagar i Dalsland har generöst stöd från både Åmåls kommun och Västra Götalandsregionen och många andra, men om vi ska kunna fortsätta på samma ambitionsnivå som hittills så räcker det inte med pengar! Utan stora ideella insatser, helst av samma kaliber som Anitas, måste vi tänka nytt.

Har vi den kraften och förmågan? Vår ordförande har inte haft möjlighet att skriva sin ordförandespalt och önska oss god jul, hon är sjuk. Kerstin, vi önskar dig god bättring och hoppas att du är tillbaka i Korpgluggen till nästa nummer! Du är efterlängtat och behövd!

Så hur svart kan en novembervecka bli??? Och då har vi inte med ett ord berört flyktinkris, terrorism, klimathot, ungdomsarbetslöshet...

Klichéer är uttryck som är så etablerade och i grunden sanna att de känns banala. Nu tar vi till några sådana:

Det är mörkast före gryningen!

Efter vinter kommer vår!

Efter regn kommer solsken!

Kriser föder utveckling!

Det finns ett liv efter jul!

*God jul allihop och gott nytt läsår önskar en för
tillfället något tillplattad redaktion!*

Lena Grönlund

Ett moln i pristagarbyxor

SKRIVARSTIPENDIET 2015

Dalslands stora skrivarstipendium 2015
tilldelas *Sophie Forsgren*, 21 år, från Åmål.

Sophie får utmärkelsen för texten *Cirrostratus* som handlar om en relation i avsaknad av kommunikation. Bildspråket som används i texten är, som redan titeln skvallrar om, bland annat hämtat från molnens förgänglighet. Naturen och miljön är något som är aktuellt för Sophie som numera studerar biologi på Umeå universitet.

Skrivandet är något pristagaren alltid har haft som intresse och som ett medel att uttrycka känslor med. Hon berättar i sin ansökan till stipendiet att skrivandet är en del av den hon är och att hon aldrig kommer att sluta skriva. En text har Sophie fått publicerad tidigare och den finns i antologin "Ung poesi" från 2011. Författardrömmen lever vidare och som pristagare till skrivarstipendiet har hon tagit ett steg i den riktningen.

Torsdag den fjärde februari, i samband med vårens första författarkväll, kommer priset att delas ut och då får man även lyssna till Sophie. Stipendiet består av diplom och femtusen kronor.

// Annelie Särud

Dalslands Sparbanks LITTERATUR PRIS 2016

Dags att nominera!

Syftet med priset är att årligen uppmärksamma ett författarskap eller ett litterärt verk med anknytning till Dalsland. Pristagare kan vara t ex en författare, utgivare eller illustratör. Bakom priset står Dalslands Sparbank och Dalslands Litteraturförening. Priset kan inte sökas men alla får föreslå pristagare.

Prissumma 10 000 kr.

Nomineringstid t o m 15 april 2016.

Skicka in din nominering via epost till kerstin@bokdagaridalsland.se eller posta den till Bokdagar i Dalsland, Kyrkogatan 14 A, 662 31 Åmål, märk "Litteraturpriset". Se vår hemsida där tidigare litteraturpristagare presenteras och där information kring prisutdelning kommer att anges.

www.bokdagaridalsland.se

Dalslands Sparbank

Dalslands
DL
Litteraturförening

Gluggpuslare sökas!

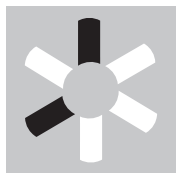
ETT ERBJUDANDE DU INTE KAN MOTSTÅ

Känner du att det är din tur att basa för en litterär tidskrift? Vill du sätta brödtext i comic sans och lägga fräna photoshopfilter på alla bilder? Gillar du att komponera drastiska rubriker och tvivelaktiga bildtexter? Nu har du chansen.

Nuvarande redaktör har fått lönearbete (tveklöst tack vare erfarenhet av tidningsmakande) och hinner inte ge Dalslands trevligaste medlemstidning det engagemang den förtjänar, och lämnar därför vemodigt över uppdraget till en ny förmåga. Det är en rolig och lärorik syssla med stor konstnärlig frihet. Kan du lite InDesign (eller motsvarande) och är lite intresserad av text och bild och layout så är din plats hos Dalsland Litteraturförening. Hör av dig!

// Annika Wahlström

Författarkvällar & Stipendieutdelning

Välkomna till
Författarkväll

DALSLANDS
STORA
SKRIVAR-
STIPENDIUM

Torsdag 4 feb kl 19 Café XO, Åmål

Sophie Forsgren tilldelas Dalslands Stora Skrivarstipendie 2015

Torsdag 4 mars kl 19 Café XO, Åmål

Se hemsidan/facebook för mer info!

Entré 60:- mellan kl 18–19 serveras en soppmåltid för 79:-
Ej förköp, kontant betalning i entré!

Tel 0532-108 08, info@cafexo.se, [facebook.com/Café-XO](https://www.facebook.com/Café-XO)

Läs om författarna och hela programmet på vår hemsida.

Författarkvällarna är ett samarbete mellan Bokdagarna i Dalsland,
Café XO och Forum för poesi och prosa, med stöd från Författarcentrum Väst
och Studieförbundet Vuxenskolan Dalsland.

Med reservation för eventuella ändringar.

www.bokdagaridalsland.se

Ny aktivitet i Nordiska Litteraturhuset med start 1 februari 2016!

Bokcirkeln Nya världar

Nya genrer håller på att etablera sig som "fin" litteratur
och Science Fiction och Fantasy är två sådana.

Bland annat har SVT just nu en TV-serie som heter
"Science fiction genom tiderna".

Det finns planer på att starta en bokcirkel med temat SF och
Fantasy. Det kommer att bli 6–7 träffar per år och träffarna
kommer att hållas i Nordiska Litteraturhuset, Kyrkogatan 14,
Åmål. Första träffen planeras till den 1 februari kl 19.
På träffarna kommer vi att prata om de böcker vi läser och vilka
böcker vi vill ha med på cirkeln. Fika med macka, kaffe och thé
kommer att serveras.

Något för dig som har ett fritt sinne och gillar SF och Fantasy, du
är varmt välkommen att vara med. Ett plus är om du kan läsa på
engelska men vi ska försöka att i största möjliga mån hålla oss till
översatt litteratur.

Intresseanmälan görs till Jonas W Alexanderson,
retsam@telia.com.

Jonas, som själv är en samlare och läsare av SF, kommer att hålla
i cirkeln. Hör av dig!

I samarbete med

**BOKDAGAR
I DALSLAND**

www.bokdagaridalsland.se

Dalslands
DL
Litteraturförening

Bokens Dag i Bengtsfors

NY BOKMÄSSA

Lördagen den 7 november anordnade
IOGT-NTO i Bengtsfors *Bokens Dag*.

Per Jonsson, vice ordförande i
kommunstyrelsen, invigde det hela.
Ett 20-tal utställare var där och visade
upp böcker som de själva skrivit eller
varit med att ge ut. Bokhandeln och
ett antikvariat medverkade. Kjell-
Åke Andersson, ordförande i Logen
Klipprosen i Bengtsfors, hade kommit
på idén och han säger att det var ett test
för att se om något sådant kan anordnas i
Bengtsfors.

Det kom inte så många besökare men
de som kom verkade nöjda. Här fanns
också utrymme för alla utställare att kort
presentera sig och sin verksamhet.

Man kan ju hoppas att evenemanget
återkommer nästa år. Med årets
erfarenhet och en del ändringar kan det
bara bli bättre.

// Monika Åhlund

Utställare och besökare på Bokens Dag

Rudolf Lilljeqvist och Alfred Nobel

TJUGO SAMMANTRÄDEN OCH EN LADDAD REVOLVER

Den 10 december varje år vajar svenska flaggor över hela landet. Det är Nobeldagen, den dag som nobelprisen delas ut (och den dag som är Litteraturföreningens i Åmåls kommuns adventskalender, håll utkik i lucka 10!). Men vad har en svensk civilingenjör, från början brobyggare, med Nobelpriset att göra? Förklaringen lyder som följer:

Rudolf Lilljeqvist föddes 1855 i Stockholm och utbildade sig till civilingenjör vid Kungliga tekniska Högskolan. På 1890-talet började han planera för byggandet av en elektrokemisk fabrik i Bengtsfors och vände sig till **Alfred Nobel** med en förfrågan om denne kunde vara intresserad av att teckna sig för en aktiepost. Nobel lovade honom 100 000 kronor om Lilljeqvist kunde skaffa resten av erforderligt kapital från annat håll, totalt 350 000 kronor. Det lyckades han med och Lilljeqvist satte igång byggandet av **Elektrokemiska aktiebolaget (EKA)**. Året därpå erbjöds han chefskapet för Nobels nya företag i Bofors, Karlskoga, men tackade nej till erbjudandet, eftersom han ville lägga sin energi på det egna företaget.

Därefter hade de två ingen kontakt med varandra, men Nobel måste ändå ha haft stort förtroende för Rudolf Lilljeqvist eftersom han hade utsett denne till en av två testamentsexekutorer, vilket framkom vid Nobels död den 10 december 1896. Den andre testamentsexekutorn var kemiingenjören **Ragnar Sohlman**, personlig assistent och

Rudolf Lilljeqvist i yngre dagar

sekreterare till Alfred Nobel. Det framkom nu att det arv Nobel lämnade efter sig inte var så enkelt att fördela och förvalta, trots att han hade skrivit testamente. Två versioner fanns, dels ett från 1893 där han ville skänka merparten till Kungliga Vetenskapsakademien för prisbelöningar "inom vetandets och framåtskridandets vida område" och

som skulle "tilldelas den förtjänstfullaste utan ringaste avseende därpå om svensk eller utlänning, man eller kvinna". Så fanns också en slutlig version av testamentet, daterat den 27 november 1895. Här var han mer tydlig när det gällde vad som skulle belönas, men betydligt otydligare med vem som skulle ta hand om den fond, vars ränta skulle utgöra prispengar.

Delar av släkten Nobel började nu agera. Den svenska grenen av släkten (det fanns också en rysk) ifrågasatte testamentets giltighet och anlätade en advokatbyrå i Göteborg. Det hela sattes på sin spets när exekutorerna försökte rädda tillgångarna efter Alfred Nobel med kvarstad. Ragnar Sohlman har själv berättat att han med laddad revolver bevakade transporter från Nobels bank i Paris till det svenska generalkonsulatet i staden. Så småningom lyckades man förhandla fram en förlikning, där den svenska grenen av släkten Nobel fick ca 6% av förmögenheten och sedan lyckades man också, efter tjugo (!) sammanträden mellan den 25 januari och 28 april, mangla fram hela regelverket för Nobelstiftelsen. 1901 kunde det första Nobelpriset delas ut.

Under det svåra arbetet med testamentet blev Ragnar Sohlman och Rudolf Lilljeqvist mycket goda vänner och när båda så småningom bildade familj så umgicks familjerna. Säkert var familjen Sohlman ofta och besökte sina vänner på Baldersnäs herrgård, som Rudolf Lilljeqvist köpte in 1908. Den nuvarande herrgården lät han uppföra 1910.

Rudolf Lilljeqvist omkom 1930 när han föll ner i sin egen kraftverksdamm. Han kropp återfanns aldrig.

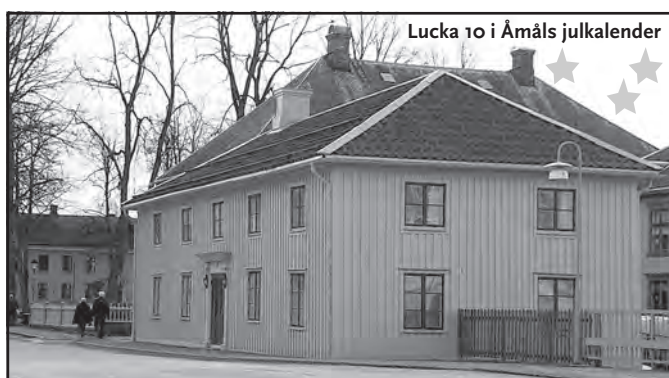
Vill man veta mer om Rudolf Lilljeqvist kan man läsa *Baldersnäs under 1900-talet*, där två kapitel handlar om honom.

// Birgitta Rolöf

Källor: Svenskt Biografiskt Lexikon, Populär Historia, Wikipedia

Rudolf och Ellen Lilljeqvist på segeltur på Laxsjön

**Välkommen på
lucköppet hos oss
på Nobeldagen**
Torsdag 10 dec kl 12–13, 18–20
Här vankas överraskningar!

Dalslands Litteraturförening firar Nobeldagen med
öppet hus och aktiviteter på Nordiska Litteraturhuset,
Kyrkogatan 14, Åmål

 **BOKDAGAR
I DALSLAND**

www.bokdagaridalsland.se

Dalslands
DL
Litteraturförening

“Omslaget! Det gjorde mig så arg!”

ENGAGERADE DISKUSSIONER I BOKKLUBBEN

Den här hösten har Steneby bibliotek startat upp en bokklubb bland studenterna på skolan. De åtta platserna fylldes upp fort, och en kväll i början av november har de sin andra träff på biblioteket.

Sinsemellan har studenterna ganska olika litteratursmak. Någon gillar fantasy medan en annan helst läser realism. **Jon Kalman Stefanson**, **Katarina Wennstam** och **Chimamanda Ngozi Adichie** är några av de författarnamn som kommer upp när jag frågar vad de brukar läsa. *Jag har svårt att säga vad det är, men jag vet direkt om det är en bok jag*

kommer gilla. säger **Ellen Arolin** som använder sig av Goodreads för att hålla reda på det hon läst, och göra listor på sådant hon vill läsa.

Goodreads.com är en community på internet för böcker och bokintresserade. Det finns flera sådana. **Librarything.com** är en annan engelskspråkig, och **Boktipset.se** är en på svenska.

Det är inte många av dem som har varit med i en läsecirkel förut, men de har längtat efter att hitta en att vara med i. Ens uppfattning om en bok kan växa och förändras totalt under ett samtal om den, det håller alla med om.

Dorotea Johnte, som är bibliotekarie på Steneby bibliotek och leder cirkeln, berättar om när hon för länge sedan var med i en grupp vars första bokklubbssbok var en tunn fransk sak som var otroligt jobbig att läsa, *Utrop* av **Celine Curiol**. Alla hade haft lika svårt för den. Men den genererade ett fantastiskt samtal, och den lilla boken gjorde ett avtryck som varar än i dag.

Säsongens första bokklubbssbok blev *Stål* av **Silvia Avallone**, och nästan alla deltagare har hunnit läsa ut den. **Gustaf Larsson** började på den, men fastnade av olika anledningar i en annan bok istället, *Rum Diary* av **Hunter S. Thompson**.

Diskussionen börjar med en snabb tumbedömning, och majoriteten gav tummen upp. En tumme ner och en mitt emellan. Sedan plockar Dorotea fram en kartbok och de letar fram den lilla staden på Italiens västkust där romanen utspelar sig. *Finns stålverket där på riktigt?* är det någon som undrar. *Jag har verkligen tänkt att det är en riktig historia!* utbrister **Hedda Wachtmeister** förvånat.

Linn Allwood säger att hon mer tänkte att de talade generellt om den sortens städer. *Jag tyckte jättemycket om den! Så jävla vidrig!* fortsätter hon.

Omslaget! säger Hedda, *det gjorde mig så arg. Bara kroppar, så tydlig objektivering. Sedan började jag läsa och blev ännu argare. Jag fick ta en paus, men sedan läste jag den i ett sträck.*

Staden finns på riktigt, men finns där ett stålverk?

Ellen håller med om att den var vidrig, men till skillnad från Linn och Hedda kom hon aldrig riktigt in i den. *Jag blev så äcklad. Jag tycker inte om att läsa jobbiga böcker. Jag vet redan att det är piss, jag behöver inte läsa om det också.*

Dorotea blir överraskad att gruppen tyckte boken var så jobbig att läsa: *Det handlar om sexuell identitet, könsroller, klasskamp. Att ha modet att vara den man är. Och det finns ändå en strimma hopp, en utveckling mot något bättre.*

Elin Samuelsson håller med men ändå inte. *De ville bli något, men de ville inte bli sig själv, utan de andra...*

Diskussionen fortsatte och fördjupades, och när jag pratar med Dorotea nästa dag är hon väldigt nöjd med kvällen. *Det är verkligen trevligt* säger hon, *och de vill alla fortsätta bokklubben efter jul.* Nästa bok blir *Dödssynden* av **Harper Lee**.

Det var ändå fler tummar upp än ner när Stål skulle bedömas.

Kinaresan

PÅ CYKEL FRÅN HÖGSTADIESKOLAN
BENGTSGÅRDEN TILL KINA MED ÅTTANS ELEVER

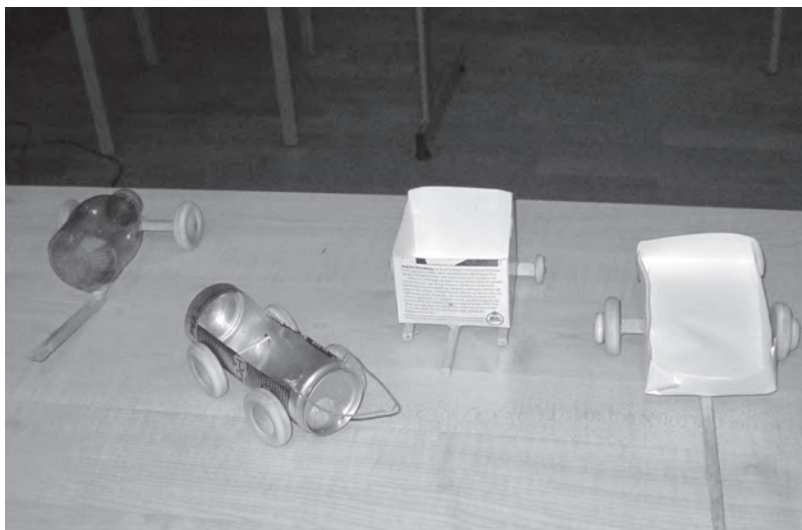
Eleverna i årskurs 8 har under hösten genomfört en fiktiv cykelresa från Bengtsgården till Kina, ett ämnesövergripande projekt, som möjliggjorts genom bidrag från Skapande skola med Kulturrådet som huvudman.

Uppdraget eleverna fick var att cykla till Kina, tillverka sin egen cykelkärra samt skriva dagbok och packningslista. Till projektet knöts författaren, journalisten, fotografen och äventyrsmannen **Marcus Haraldsson**, som var vår handledare under resans gång. Han har själv cyklat tvärs över Kina men dock inte från Bengtsfors, som våra elever skulle göra. Vi fick också en lektion i det kinesiska språket av **David He**, lärare på Strömkullegymnasiet i kinesiska. Hans uppdrag var att lära oss tio fraser samt att sjunga på kinesiska. David berättade om den vänort, som Bengtsfors har i Kina och besöket av de kinesiska delgaterna. Naturligtvis fanns här tanken att eleverna skulle få kännedom om att kinesiska språket undervisades på vårt gymnasium samt väcka elevernas nyfikenhet för det.

I vårt uppdrag ingår att arbeta ämnesöverskridande och här fanns alla möjligheter. I tekniken skulle eleverna direkt från höstterminens start börja tillverka cykelkärror, som skulle kopplas till cyklarna. I svenskan skulle skrivas packningslista samt dagbok. Vad skulle packas ned? Eleverna hjälpte varandra och påminde varandra om pass, visum, fickpengar, karta och regnskydd.

I SO:n studerade man kartbilden för att planera färdvägen. Vilka länder kunde man passera fritt igenom, i vilka länder fanns politiska konflikter genom vilket man inte kunde passera, vilka länder var demokratiska och vilka religioner passerade man? I NO:n behandlade man vilka klimatområden som passerades och hur vädret kunde bli. Det räknades också ut hur många dagar det skulle ta att cykla till Kina. Redovisningssättet för resan var dels dagboken och dels cykelkärran i tekniken. Under de två sista avslutningspassen var cykelkärrorna placerade längst fram i salen.

Vi inledde med att läsa ett par kapitel ur Marcus bok *En linje över Kina*, 2006 Alfabetaförlaget, för att få en förståelse över vilka problem som kunde uppstå. Här beskriver han hur han höll på att bli lurad och utnyttjad av vissa bybor. Men det handlar

Några av elevernas cykelkärror, som tillverkades i Tekniken

också om den förtvivlan, som han kände, längtan efter sin mamma och hur nära det var för honom att ge upp.

Elevernas syften med att genomföra cykelresan till Kina var individuella och en elev skrev att hen hade fått stipendier från Vetenskapsakademien för att utföra ett forskningsprojekt. En annan elev skulle ta olika vattenprover för att se vilken vattensort som passar bäst till respektive tesort. Någon hade träffat en vän på nätet, som hen skulle träffa medan ytterligare en elev skulle studera det kinesiska språket. Det fanns också en elev, som ville ha godkänt betyg i skolämnet idrott. Eleverna fick individuell handledning av lärare under skrivprocessens gång. I dagboken skulle korta vardagliga anteckningar skrivas men det skulle även ingå en längre berättelse som inträffade under resans gång.

Totalt 67 berättelser skrevs om bergsklättringar, matupplevelser och möten med människor.

Ledare för arbetet har varit läraren **Birgitta Hellman**, som efteråt tillsammans med övriga undervisande lärare för årskurs 8, var mycket nöjda över elevernas prestationer.

//Birgitta Hellman

Ytterligare några av elevernas cykelkärror

Marcus Haraldsson visar packningen inför cykelresan till Kina för eleverna

David He, undervisande lärare i kinesiska på Strömkullegymnasiet, lärde eleverna i åttan, kinesiska fraser och sjunga en sång på kinesiska

Ett besök på Karl Karlsson-gården i jul rekommenderas varmt. Där kan du ta en promenad och hitta hans tänkvärda texter utmed stigen.

Bokstölder i flera led

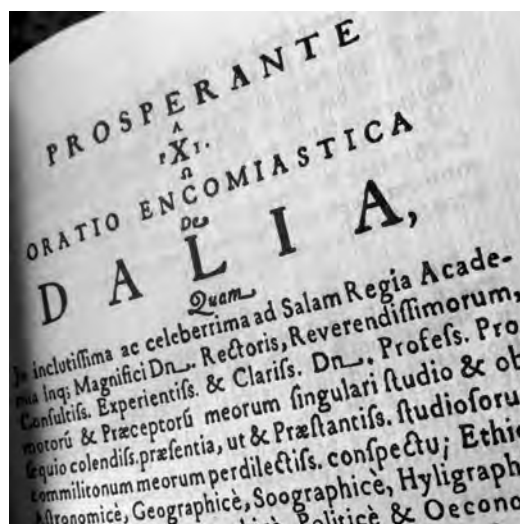
Boktjuvarna - jakten på de försvunna biblioteken av Anders Rydell handlar om nazisternas bokstölder under andra världskriget. De stal hela bibliotek, framför allt judiska, och det var sannerligen inte bara för att bränna och förstöra, utan för att bygga upp nya, egna, nationalsocialistiska bibliotek med stora boksamlingar och arkiv för "judeforskning".

Frimurare och kommunister hade också bibliotek och arkiv som de gärna lade beslag på.

När nazisterna besegrats började Sovjet köra järnvägslaster med böcker österut, och inte bara de bibliotek som stulits från dem. Än idag jobbar bibliotekarier och andra med att försöka hitta ägarna till böcker som "oförklarligt" hamnat i olika offentliga bibliotek runtom i Europa.

// Lena Grönlund

1632 och sanningen

Mitt lästips den här julhelgen är nordählingen **Gunno B. Blutherus Lovtal över Dalsland**. Texten är ett vältalighetsprov på latin och som sådant är dess syfte mest att låta författaren sväva ut i avancerade formuleringar. Men den hävdar sig också redogöra för hur det ligger till i Dalsland, och särskilt hur bra det är här.

Den går fort att läsa och kan utöver lokalpatriotiskt mys kanske bidra till en lite mer frimodig inställning till referenser. Man skulle kunna säga att Gunno ägnar sig åt halsbrytande tvärvetenskaplighet när han styrker geografiska påståenden med citat av antika skalders. Vad som räknades som sanningen på den tiden hade förstås mer att göra med auktoriteten hos den som yttrar den än med faktiska sakförhållanden. Den tiden var specifikt juni 1632 vilket gör skriften till den äldsta kända som behandlar Dalsland.

Senare samma år stod slaget vid Lützen. Bara ett av otaliga våldsdåd som trettioåriga kriget bestod av. Just Lützen har inpräntats i barnhuvuden som något att minnas på grund av att en kung stupade. Det var något med dimma också. Jag vet inte varför de slogs i trettio år, men jag gissar att de flesta bara gjorde sitt jobb. Och jag vet inte varför slag är mer minnesvärda än smekningar. Westfaliska freden undertecknades 1648, men det fick jag googla.

1632 utkom också *Dialog om de två världssystemen* av Galileo Galilei. En dialog som ifrågasatte den av auktoriteten hävdade sanningen att jorden var alltings centrum.

Påven kunde inte fördrå det och författaren dömdes att ta tillbaka alla de påståenden som räknades som kätterska. 368 år senare (år 2000) upphävdes domen.

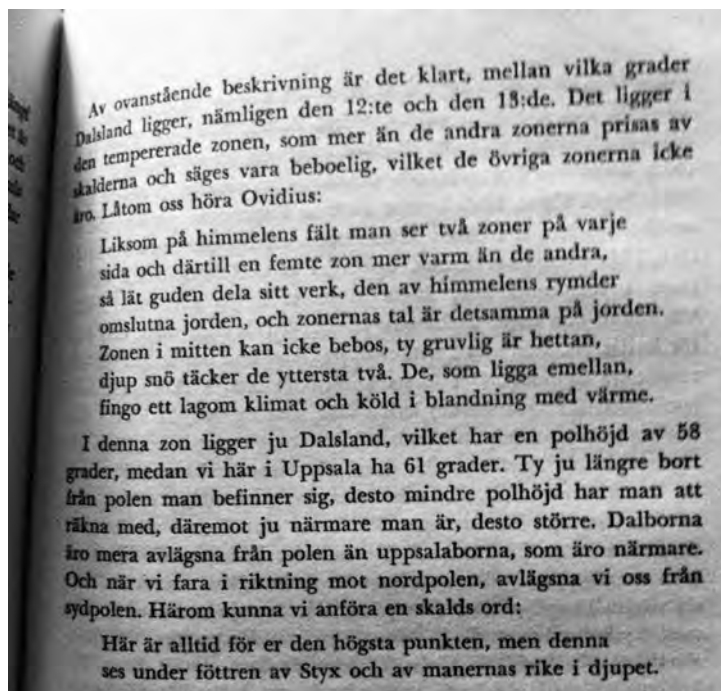
1632 anfördes alltså Ovidius som bekräftelse på att bästaste Dalsland ligger i den bästaste zonen. De antika skalderna spelade där måhända samma roll som gud och fosterlandet och generalen och gammal hävd gjorde i trettioåriga kriget, de astronomiska rättegångarna i Vatikanen och min mellanstadieskola. Men mitt tips för den här julen är ändå att fortsätta i Blutherus anda och använda poesi som argument i alla dispyter. Till exempel skulle jag vilja att vi anför den Dalsländske skalden Karl Karlssons ord om någon skulle börja prata om högre murar och hårdare tag och att vi inte kan ta emot dem som behöver skydd:

*Bland de mycket bofasta och inrutade
bekänner jag mig till främlingsskapet
och hemlösheten.*

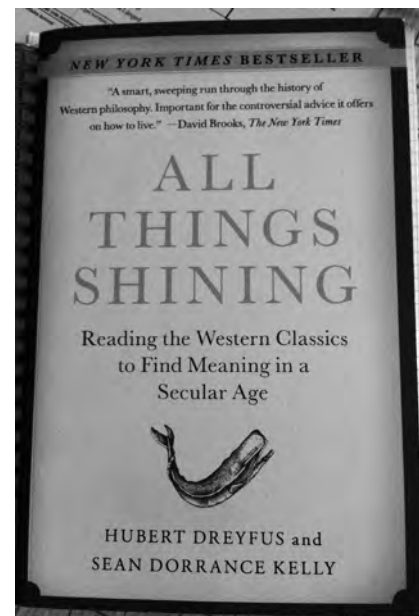
*Jag vilade under träden vid vägen,
såg fåglarna bygga sina bon
och försvara sina revir.*

*Jag såg människorna befästa sina hem
och försäkra allt utom sina själar.*

*Ensam går jag med min dårskap
bland alla de kloka.*

Ur Gunno B. Blutherus Lovtal över Dalsland

En bok jag själv tänkte läsa i jul är *All things shining* av Hubert Dreyfus och Sean Dorrance Kelly. Den har undertiteln *Reading the western classics to find meaning in a secular age*. För den som inte har en gud eller fler att sätta sin lit till kan det vara svårt att hitta något som motsvarar salighet eller en känsla av större mening i den här världen som rationaliserat bort allt förtrollat. Men genom att läsa skönlitteratur menar författarna att världen ånyo kan bli full av under och skönhet.

Vi får väl hoppas.

På samma ämne, men med annat angreppssätt, visar Phil Smith i den fascinerande lilla boken *Enchanted things* på att oansenliga, osorterade och skräpiga ting och platser kan vara magiska. Vi behöver bara betrakta dem på ett annat sätt.

// Annika Wahlström

Ett annat sorts hembygdsmuseum

VAR GÅR GRÄNSEN MELLAN HISTORIER OCH HISTORIEN?

När något hänt blir det en del av historien och kan återberättas. Händelsen kan få konsekvenser, alltså nya händelser som beror på den och till viss mån är bevis på att den en gång tilldragit sig.

Händelsen kan också bevisas genom dokumentation – om någon dokumenterat den. De dokumenterade händelserna blir tydligare än de odokumenterade. Dokumenten i sig själva blir händelser som kan återupprepas och få konsekvenser som inte nödvändigtvis är kopplade till den ursprungliga händelsen. Handlingen att dokumentera är också en händelse som dokumentet är ett bevis på.

Förr hade jag hemliga drömmar att det vore möjligt att lägga ihop allting, så att allting blev färdigt, tillslutet. Att till sist kunna säga: så var det, det var så det gick till, detta är hela historien. Men det vore ju mot bättre vetande. Så skriver PO Enquist i Kapten Nemos bibliotek.

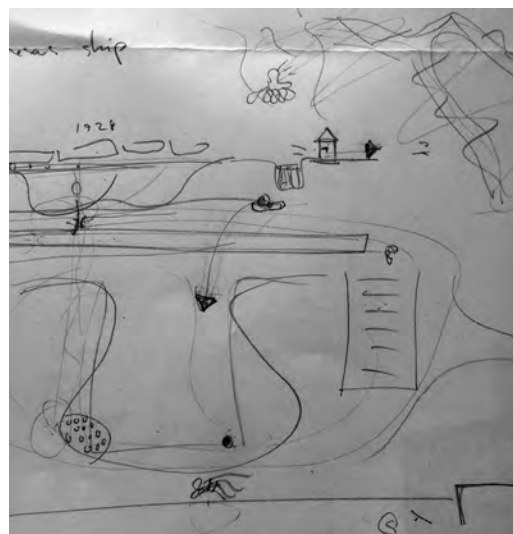
Ett objekt är ett slags dokument. Det är först och främst ett bevis på den händelse som tilldrog sig när det till och användes. Det kan också vittna om existensen av andra objekt, till exempel de verktyg som krävdes för att tillverka det eller tidigare former av det material det består av (ett träföremål berättar om existensen av ett träd). Ett tillverkat objekt talar också om den människa som (direkt eller indirekt) tillverkat det och den som använt det.

Även en plats kan betraktas som ett dokument. Bergformationer är följder av geologiska processer. Växtlighet är följder av biologiska processer. Nästan allt är påverkat av kulturella processer, alltså skapat av människan. En Orts eller ett lands identitet är en följd av

dess processer, men är också under ständig förvandling och förhandling. Vi formar världen medan vi lever i och formas av den.

Mythogeography är ett konstprojekt eller en slags rörelse, med konstnären **Phil Smith** som primus motor, som kanske bäst kan beskrivas som psykogeografisk. I sin essä **The walking dead: or why psychogeography matters** ger **Sonia Overall** en historisk överblick och en samtida orientering på området:

In its broadest sense, psychogeography is a way of looking at place and our relationship with it. It's a two-way thing: we are influenced by our surroundings, but rather than blindly following whatever directions we are given, and simply 'zoning out', a psychogeographer will question, refuse and occasionally disobey. Psychogeography is driven by curiosity and a desire to experience place more fully, on many levels.

En händelse konstruerad eller rekonstruerad?

Hon fortsätter med att beskriva hur Mythogeography uppmanar presumtiva turister att interagera lekfullt och egensinnigt med sevärdheterna de besöker: *...to give weight to the possible as well as the evidenced; to give story and history equal footing.[...]“Move along”, say the signs and the roped-off areas; “look over here, walk this way, keep out. These are the dates and facts.” But equally compelling are the possibilities, the overlooked or forgotten stories, the ghosts, folktales and urban legends that tell us so much about a place, its visitors and inhabitants.*

Tiden går bara åt ett håll. Händelseutvecklingen i yttervärlden är irreversibel. Men inne i våra huvuden existerar det förflutna, det pågående och det förväntade på samma gång. Kausaliteten går i flera riktningar. Vi anpassar vår uppfattning om historien efter vad som behövs för att förstå det som händer just nu. Och vi väljer att vara medvetna om de delar av nuet som har betydelse för vad vi tror ska hända i framtiden.

Vad är då historien? Vad är det som faktiskt har hänt? Vad av det som hänt finns kvar i våra huvuden och hur mycket har vi skarvat för att få till en bra historia? Tjänar det någonting till att bry sig om faktiskheter? Vilken funktion fyller historien och är den bara ännu en form av historieberättande, men med större trovärdighet?

En del av detta funderar jag på med anledning av ett projekt jag är involverad i tillsammans med ett gäng människor med kunskaper inom konst, hantverk och historieberättande: **Fairytales in Craft**. En helg i mitten av oktober samlade vi ihop oss till en workshop för att lära oss mer och göra upp planer. På fredagkvällen anordnade vi två öppna föredrag med inbjudna föreläsare. **Annelies Vaneycken** är doktorand på Child Culture Design på HDK och hon berättade om sitt undersökande

Resultat från övning i historieberättande.

av barns deltagande och lek som metod i designprocesser. Den andra föreläsaren var **Mats Westerberg** från Lekplatsbolaget som är ett företag som bygger unika lekplatser utifrån poesi, litteratur och lokala historier. Resten av tiden tog vi del av varandras kunskapsområden. Det handlade om storytelling, nordisk mytologi, icke-visuell perception och dalsländsk kuriositet.

Vi har en idé om att objekt kan berätta historier och att berättelser kan generera objekt. Vår plan är att bygga en värld, ett multisensoriskt leklandskap eller en scenografi, där barn och vuxna kan ge sig i kast med föremålen och hitta på egna historier i leken eller dialogen med varandra och objekten. Världen, och

berättelserna i den, har att göra med den specifika platsen, vårt specifika Dalsland. I synnerhet vattenvägarna som sammankopplar även de mest fjärran delarna av landskapet. Det finns berättelser under ytan, händelser som vi förbiser i vardagen, historier som inte kommit med i historien. De nya historierna som skapas blir händelser lika giltiga som de som återberättats via dokument och generationer. Det finns plats för fler versioner av världen, och alla kan vara med och skriva historia.

Fairytales in Craft är en pågående process. Följ vad som händer på www.fairytalesincraft.com eller på instagram [@fairytalesincraft](https://www.instagram.com/fairytalesincraft)

// Annika Wahlström

Tar man bort synen har man ändå fyra, kanske fem, sinnen kvar.

Kura Skymning

RAPPORTER FRÅN SIMULTANT LITTERATURMYS I DALSLAND

Marie Johannesson och Annika Engen Henke kurade i Ed

Ed

Arrangemanget som är ett samarbete mellan **Svensk Biblioteksforening** och **Föreningen Norden** går av stapeln andra måndagen i november varje år. Över hela Norden tänds levande ljus och samma text läses samtidigt. Syftet är att lyfta fram vår gemensamma nordiska berättartradition. I år hade man valt att läsa ur *De Isländska sagorna, Om vänskapen mellan Egil och Arinbjörn*. Årets tema var Vänskap i Norden. På biblioteket i Ed lyssnade ett drygt 20-tal personer på **Annika Engen Henke**, som läste den spännande historien om hur den dödsdömde Egil sökte upp kung Erik Blodyx. Skildringen handlar om hur Egil med hjälp av den trofaste vännen Arinbjörn och en drapa till kungen fick behålla huvudet och friheten. Det blev en stämningsfull kväll som avslutades med kaffe och kakor och fick åhörarna att glömma höstrusket utanför. I samtalen efteråt hördes flera personer, som blev sugna på fortsatt läsning av isländska sagor. Över 2000 bibliotek och institutioner över hela Norden, inklusive de baltiska länderna, deltog i årets arrangemang.

// Kerstin Sandqvist

Dals Långed

Att sitta stilla och grunna medan man ser mörkret falla därute, drömma eller tala stillsamt i skymningen – det är att kura skymning.

Kura skymning är ett samarbete mellan **Föreningen Norden** och biblioteken. Den 9 november var det dags att för nittonde året i rad samlas i bibliotek och samlingssalar för att lyssna till ett, för året utvalt, läsestycke. Det ger en nästan hisnande känsla att tänka sig att det samtidigt sitter människor, inte bara i Dalsland och Sverige, utan i hela Norden och lyssnar till samma text.

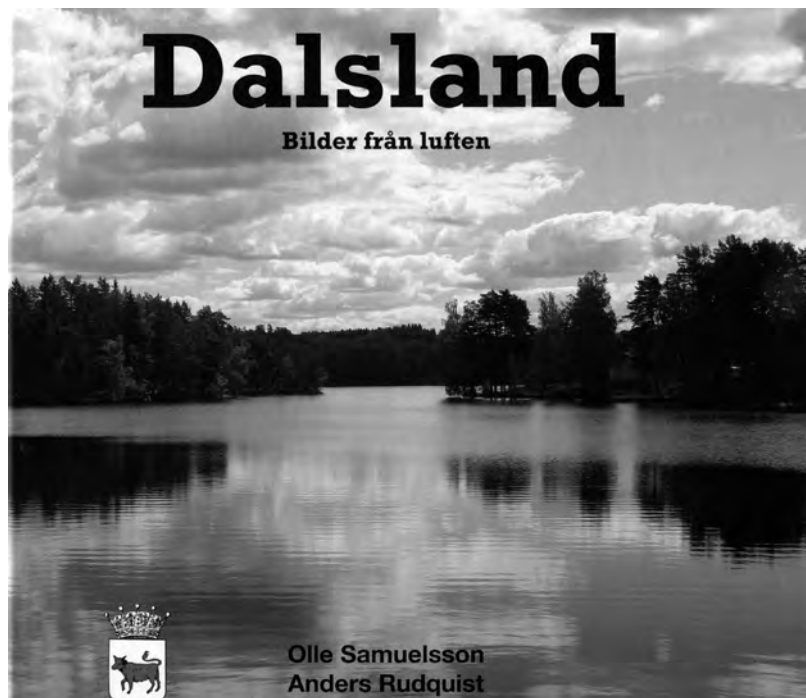
I Dals Långed var det **Martin Friberg** från Stenebyskolan, som högläste i närvaro av ett tjugotal personer. På **Kafé Schuckert** lät vi oss väl smaka av det hembakta brödet och medan regnet slog mot rutorna fick vi höra sagan om Egil Skallagrimsson och hans vänskap med Arinbjörn i en krigisk och våldsam tid, när heder och släktens rykte var det som gällde.

// Birgitta Rolöf

Martin Friberg läser i Dals Långed

Nya Böcker

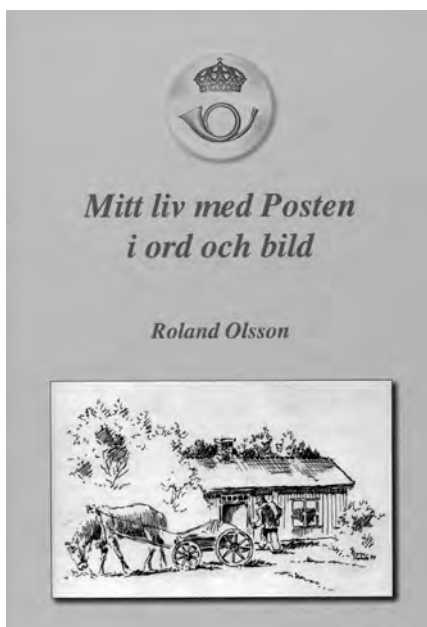

Dalsland – Bilder från luften är nyligen utkommen. Olle Samuelsson har fotograferat och skrivit texterna. Anders Rudqvist står för bildbehandling och ombrytning.

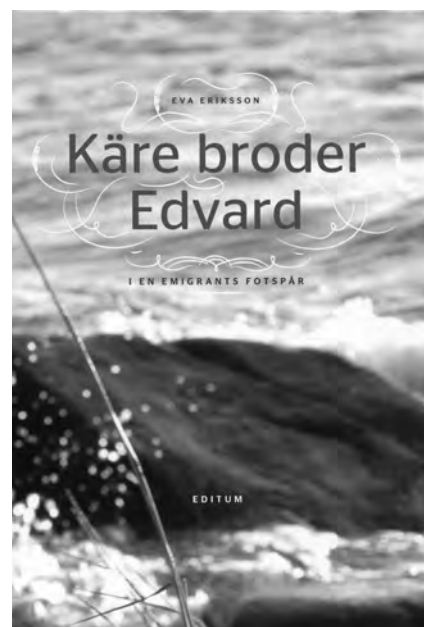
Resan startar i Åmål och går sedan söderut utefter Vänerkusten, ända ner till Frändefors, där man tar av västerut till Brålånda, över södra Kroppefjäll till Färgelånda och sedan norrut mot Högsåter och Båckefors. Där går man ner mot Dals Rostock och sedan norrut igen till Håverud, Dals Långed och Bengtsfors. Västerut mot Ed, följer norska grånsen till Nössemark och sedan österut till Gustavsfors, därefter sydost, tillbaka till Åmål. Många intressanta och vackra bilder från vårt kåra Dal. Boken finns i bokhandeln.

Berättelsen om lennart - en bok om varför jag är som jag är av Lennart Löth

Mitt liv med posten av Roland Olsson.

Käre broder Edvard av Eva Eriksson. Emigranthistoria som handlar om Evas familj, bosatt norr om Åmål

Långedprojektet

Foto O. Lilljeqvists Konstförlag, Dals Långed

Långedprojektet jobbar på men det blir ingen bok till jul, tiden räcker inte. Men misströsta inte, den kommer snart!

Den 14-29 november pågår utställningen *Långed – berättelser från en bruksort*, del 2, i Galleri Olika i Dals Långed. Den handlar framför allt om affärlivet i Långed och Långbron. Om någon möjligen undrar om det kan finnas underlag för en hel utställning om detta så är det bara att komma och titta! Tiderna har förändrats, på 1940- och 50-talen började folk få lite mer att handla för – men det var inte många som hade bil, så det lokala affärlivet blomstrade!

I mitten Strömbergs affär i Långbron, norra delen av Dals Långed. I det vita huset till vänster fanns Konsum och till höger om det vita huset till höger fanns en kiosk. Ute på Laxsjön kom fraktskutor, passagerarbåtar och timmermosor i mängd, som slussades ner till Långed och vidare ut i världen.

Läs mer på www.langedprojektet.se

// Lena Grönlund

Ugglan

Ugglan

Ugglan

Dalslandslitteratur

Hos oss har vi en egen avdelning för Dalslandslitteratur där vi försöker att ha all tillgänglig litteratur med anknytning till Dalsland på hyllan.

Vi köper även in antikvariska böcker om Dalsland, så söker du en gammal bok som är slut på förlaget - Hör med oss!

Åmåls Bok- & Pappershandel

Cityhuset • Tel 157 70, Fax 188 89 • www.amalsbokhandel.se

Jag är en optimist!

Inget kan vara för alltid! Inte mitt jobb med Bokdagarna i Dalsland heller! Efter 15 fantastiska år kommer jag att låta någon annan ta över mina arbetsuppgifter som huvudansvarig. Vem vet vi inte än.

Ni har kanske läst i lokalpressen och hört i lokalradion att vi är lite oroade för hur vi ska hitta pengar till löner i framtiden. Sannolikheten att få gratis, läs ideella, nya ansvariga är nog inte stor och varför ska folk som jobbar med kultur göra det utan lön?

Det hade inte jag heller gjort om jag från början vetat vilken sagolik utveckling vi skulle få. Men under de här 15 åren har allt utvecklats sig mot dagens välskötta och omtäckta verksamhet och jag har haft så roligt att jag inte riktigt märkt hur mycket jag jobbat!

Vi har under åren haft flera duktiga koordinatörer som självklart haft lön eller arvode. Men bara en av dem, Johanna, har varit anställd. I år räckte inte våra pengar längre än till en korttidsanställning som gick ut i september. Så vi "tappade" Johanna. Vi har för övrigt en god ekonomi, men den räcker inte till löner.

Vi fortsätter naturligtvis att söka finansiering för en tjänst, men ett problem är att regionen inte finansierar löner till kulturella föreningar. Vi håller därför nu på att stuva om vår verksamhet, minska utgifterna och dra ner på arrangemangen. Hellre det än minska ner på kvalitén. Ett beslut som vi hoppas att ni som medlemmar stöder.

Tack vare att vi har en så glad och entusiastisk styrelse och supportrar som ställer upp för oss, kommer vi försöka fortsätta framåt, även om vi inte kan utnyttja den enorma potential vi har genom vårt goda varumärke.

Och vi kommer att föra diskussioner med regionens kulturansvariga om hur vi eventuellt ska kunna lösa problemet tillsammans. Åmåls kommun, som stöder oss exemplariskt och till vår stora glädje, har vi svårt att pressa på mera stöd. Men kanske övriga Dalslandskommuner känner, att vi är till nytta och glädje, och kan stödja oss ekonomiskt? Vi har inte frågat dem ännu! Dalslandskommunernas Kommunalförbund har tyvärr samma regler för finansiering av löner som regionen.

Oj så allvarligt det här blev! Men jag är en optimist och tror att vi kommer att överleva.

I min nya pensionärstillvaro vill jag kunna besöka alla Bokdagars evenemang utan oro för framtiden. Och jag kommer att stödja föreningen och Bokdagarna så mycket jag kan utan att vara direkt inblandad i den dagliga verksamheten. Senior rådgivare! Hur låter det? Jag kommer att vara kvar som ansvarig t o m den 30 april d.v.s. efter Nordiska Novelldagen som kanske blir två dagar. Boka in i era kalendrar fredag-lördag 22-23 april. Någonstans i Åmål!

En riktigt GOD JUL till er alla medlemmar och besökare
från mig och hela BOKDAGARGÄNGET!

Anita

Dalslands Sparbank

För andra banker
är vår region en
liten del av Sverige
- för oss betyder
den allt.

dalsbank.se

Vår vision:
Ett attraktivt
Dalsland i tillväxt

VI HAR DET DU BEHÖVER!

Bläckpatroner till skrivare
Kopieringspapper • Usb-minne
Souvenirer m.m.

Bokhandeln
i Mellerud

Storgatan 16 • Tel. 0530-100 69
mona.christiansson@telia.com

- Hälsokost
- Kosttillskott
- Naturmedel/
Naturläkemedel
- Biologisk kosmetika
- Akupunktur
- Friskvård

HÄLSOSHOPEN

Storgatan 16 - MELLERUD
Tel: 0530 - 101 00

Åmåls KULTURHUS
BIBLIOTEK | ARKIV | KONSTHALL

Kungsgatan 20, 662 31 ÅMÅL, 0532 171 07, 171 02
www.amalskulturhus.se - biblioteket@amal.se

*Upplev litteratur, konst och
historia i rofylld miljö
mitt i Åmåls centrum!*

GOD JUL
& GOTT
NYTT ÅR

Följ oss på Facebook!
facebook.com/amalskulturhus

ÅMÅLS KOMMUN
www.amal.se

